

Sygn. akt **III AUa 347/21**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Marta Sawińska

Protokolant: Emilia Wielgus

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2022 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy **A. Ś.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

przy udziale : W. Ś. (1)

o podleganie ubezpieczeniom

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Koninie

z dnia 18 stycznia 2021 r. sygn. akt III U 730/19

1. oddała apelację,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. na rzecz

A. Ś. kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

	sędzia Marta Sawińska	
--	-----------------------	--

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 10.05.2019r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. Inspektorat we W. , stwierdził, że A. Ś. z tytułu zatrudnienia w (...) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 06.11.2018r.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że A. Ś. została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako pracownik w (...) od 06.11.2018r., a od 19.01.2019r. stała się niezdolna do pracy z powodu choroby. ZUS podniósł, że na dowód wykonywania usług przez A. Ś. dla (...) nie zostały przedłożone żadne dokumenty potwierdzające ten fakt. Nadto wątpliwości organu rentowego wzbudziło to, że A. Ś. przed zgłoszeniem do ubezpieczeń społecznych przez (...) przebywała bezpośrednio, tj. do 05.11.2018r. na zwolnieniu lekarskim oraz to, że K. K. zatrudniona od 01.11.2018r., która wykonuje tę samą pracę na terenie województwa (...), została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych w wymiarze czasu pracy 1/4 etatu z wynagrodzeniem w wysokości odpowiadającej 1/4 minimalnego wynagrodzenia. Ponadto

wątpliwości organu rentowego wzbudziło również to, że w miejsce A. Ś. nie został zatrudniony inny pracownik. W związku z powyższym ZUS stwierdził, że umowa zawarta w dniu 06.11.2018r. była pozorna i miała na celu obejście przepisów prawa i uzyskanie przez A. Ś. prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby.

Odwołanie od ww. decyzji złożyła A. Ś., wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie, że podlega ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 06.11.2018r. Odwołująca wskazała, że w dniu zawarcia umowy o pracę nie wiedziała o tym, że jest w ciąży, ponieważ informację taką powzięła dopiero 28.11.2018r., wobec czego nie zasługuje na uwzględnienie stanowisko Zakładu, zgodnie z którym zawarła umowę o pracę wyłącznie w celu uzyskania uprawnień do świadczeń z ZUS. Ponadto wskazała, że świadczyła pracę na rzecz pracodawcy.

Wyrokiem z 18.01.2021 r. Sąd Okręgowy w Koninie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych sygn. akt III U 730/19 zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił iż A. Ś. z tytułu zatrudnienia w firmie (...) podlega ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 06.11.2018 r.

Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

A. Ś. posiada wykształcenie wyższe. Ukończyła w Wyższej Szkole Handlu i Usług w P. studia licencjackie na kierunku bezpieczeństwo narodowe w specjalności zarządzanie kryzysowe oraz studia magisterskie na kierunku bezpieczeństwo narodowe w specjalności zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy.

A. Ś. od 23.12.2013r. prowadziła działalność gospodarczą w zakresie ubezpieczeń pod nazwą (...). Działalność ta została zawieszona 01.12.2018r. Ponadto w okresie od 01.03.2016r. do 31.12.2016r. pracowała w Przedsiębiorstwie (...) w S. na stanowisku kierownika punktu P. w pełnym wymiarze czasu pracy. Od 01.12.2017r. ponownie podjęła zatrudnienie w Przedsiębiorstwie (...) w S. na stanowisku kierownika punktu P. w pełnym wymiarze czasu pracy.

W. Ś. (1) od 14.06.2013r. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie doradztwa w prowadzeniu działalności gospodarczej i zarządzania. Stałym miejscem prowadzenia działalności, zgodnie z wpisem w CEiDG, jest województwo (...). Ponadto działalność jest prowadzona jest również w województwie (...), we W..

W firmie (...) od 01.12.2016r. zatrudniona jest E. G. na stanowisku starszego inspektora bhp w wymiarze czasu pracy 1/2 etatu za wynagrodzeniem 3.700 zł brutto. W związku z tym, że w okresie od 24.07.2017r. do 10.12.2017r. przebywała ona na urlopie macierzyńskim, od 11.12.2017r. do 22.07.2018r. na urlopie rodzicielskim, a następnie na urlopie wychowawczym, W. Ś. (1) zdecydowała się zatrudnić swoją siostrę – A. Ś., która przejęła obowiązki E. G..

W dniu 06.11.2018r. A. Ś. zawarła z (...) umowę o pracę, na mocy której została zatrudniona na okres próbny od 06.11.2018r. do 31.01.2019r. na stanowisku specjalisty ds. bhp – pracownika biurowego, w wymiarze czasu pracy 1/2 etatu, za wynagrodzeniem 2.774,96 zł brutto.

Zawierając umowę o pracę odwołująca przedstawiła zaświadczenie lekarskie z dnia 06.11.2018r. stwierdzające jej zdolność do pracy na stanowisku specjalisty bhp – pracownika biurowego.

Odwołująca odbyła szkolenie wstępne w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy w dniach 06.11-07.11.2018r.

Odwołująca nie miała ustalonych godzin pracy, posiadała elastyczny czas pracy. Część obowiązków mogła wykonywać w godzinach wieczornych.

W. Ś. (2) kontrolowała pracę odwołującej za pomocą systemu informatycznego, na którym pracowały osoby zatrudnione w (...). W systemie tym mogła przejrzeć m.in. e-maile, które wysyłała odwołująca.

Firma (...) miała podpisane umowy o świadczenie usług w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy m.in. z zakładem (...) sp. j. w Z., Akademią (...) w S., PHU (...) w G., PHU (...) w S., PHU (...) w S., PHU (...) w L., (...) S.A. Stacja Paliw nr 1330 PHU (...). Pracując na stanowisku specjalisty ds. bhp – pracownika biurowego A. Ś. zajmowała się

przeprowadzaniem i nadzorowaniem szkoleń bhp pracowników zatrudnionych w zakładach pracy, które obsługiwała firma (...) oraz tworzeniem dokumentów z zakresu bhp dla tych zakładów, a także monitorowaniem terminów szkoleń bhp. Przedstawiciele zakładów współpracujących z (...) kontaktowali się z odwołującą w sprawie szkoleń wstępnych i okresowych z dziedziny bhp zatrudnionych pracowników i innych dokumentów z dziedziny bhp. Odwołująca przywołała do współpracujących firm dokumentację pracowniczą i dokumentację związaną z bhp, przygotowaną przez firmę (...). Ponadto z odwołującą kontaktowali się telefonicznie w sprawach służbowych pracownicy zatrudnieni w (...) we W..

A. Ś. świadczyła pracę w biurze w R.. Miała telefon służbowy, laptopa i samochód. W (...) wykorzystywany był system informatyczny KSNXC, dzięki któremu możliwe było wykonywanie pracy zdalnie.

Odwołująca widnieje na listach plac sporządzonych przez płatnika, m.in. za listopad i grudzień 2018r. oraz styczeń 2019r. Płatnik składek przekazywał odwołującej wynagrodzenie na rachunek bankowy.

A. Ś. podczas pobytu w Szpitalu (...)w P. w dniu 13.11.2018r. po raz pierwszy dowiedziała się, że może być w ciąży. Ciąża została natomiast potwierdzona w dniu 27.11.2018r. Zawierając umowę o pracę z 06.11.2018r. odwołująca nie wiedziała, że jest w ciąży.

Od 19.01.2019r. odwołująca przebywała na zwolnieniu lekarskim w związku z ciążą.

W dniu 31.01.2019r. strony zawarły kolejną umowę o pracę, na mocy której A. Ś. została zatrudniona w (...) Kadry od dnia 01.02.2019r. na czas nieokreślony w wymiarze czasu pracy 1/2 etatu, za wynagrodzeniem 2.774,96 zł brutto.

Po przejściu ubezpieczonej na zwolnienie lekarskie nie został zatrudniony nowy pracownik. Obowiązki odwołującej przejęła W. Ś. (1).

A. Ś. została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia w (...) od 06.11.2018r. Zgłoszenie zostało wysłane w dniu 13.11.2018r., a więc w terminie.

Od 01.11.2018r. w (...) zatrudniona była również K. K. na stanowisku starszego inspektora bhp w wymiarze czasu pracy 1/8 etatu za wynagrodzeniem 1/8 minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w danym roku kalendarzowym.

Kondycja finansowa (...) w 2018r. była dobra. Firma uzyskała dochody w wysokości 37.130,45 zł.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd I instancji wydał zaskarżony wyrok, w którym zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił iż A. Ś. z tytułu zatrudnienia w firmie (...) podlega ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 06.11.2018 r.

Na wstępie rozważań prawnych Sąd I instancji zaznaczył, że istotą sporu w przedmiotowym postępowaniu było rozważenie, czy odwołująca A. Ś. posiada tytuł prawny do objęcia jej ubezpieczeniami społecznymi jako pracownika w (...).

Następnie podał, że zgodnie z treścią przepisów art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U.2020.266 ze zm.) pracownik objęty jest obowiązkowymi ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym. W myśl art. 13 pkt 1 powołanej ustawy obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym powstaje od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku. Obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych spoczywa na płatniku składek (art. 36 ust. 2 ustawy), którym jest pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy).

Nawiązanie stosunku pracy skutkuje równoległym powstaniem stosunku ubezpieczenia. Obydwa te stosunki, jakkolwiek mają inne cele, to wzajemnie się uzupełniają i zabezpieczają pracownika materialnie na co dzień i na wypadek zdarzeń losowych. Należy zatem przyjąć, że stosunek ubezpieczenia społecznego pracowniczego jest konsekwencją stosunku pracy i jako taki ma charakter wtórny. Ubezpieczenie społeczne nie może istnieć bez stosunku

pracy. Uruchomienie stosunku ubezpieczeniowego może odnosić się wyłącznie do ważnego stosunku pracy, a więc takiego, który stanowi wyraz woli obu stron realizowania celów, którym umowa ma służyć.

Do zawarcia umowy o pracę stosuje się odpowiednio na podstawie odesłania zawartego w art. 300 k.p. przepisy części ogólnej kodeksu cywilnego odnoszące się do wad oświadczenia woli (art. 82-88 k.c.).

Zgodnie z art. 83 § 1 zd. 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Art. 83 k.c. charakteryzuje czynność prawną pozorną przez wskazanie trzech jej elementów, które muszą wystąpić łącznie: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów. Złożenie oświadczenia woli dla pozorów oznacza, że osoba oświadczająca wolę w każdym wypadku nie chce, aby powstały skutki prawne, jakie zwykle prawo łączy ze składanym przez nią oświadczeniem. Brak zamiaru wywołania skutków prawnych oznacza, że osoba składająca oświadczenie woli albo nie chce w ogóle wywołać żadnych skutków prawnych, albo też chce wywołać inne, niż wynikałoby ze złożonego przez nią oświadczenia woli.

Sąd Okręgowy wskazał, że stosownie do przepisu art. 22 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, w miejscu i czasie przez pracodawcę wyznaczonym, a pracodawca do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem. Celem zatem i zamiarem stron umowy o pracę winna być faktyczna realizacja treści stosunku pracy w granicach zakreślonych umową, przy czym oba te elementy wyznaczają: ze strony pracodawcy – realna potrzeba ekonomiczna i umiejętności pracownika, zaś ze strony pracownika – ekwiwalentność wynagrodzenia uzyskanego ze świadczenia pracy.

Według zaś art. 8 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, czyli zatrudnioną przez pracodawcę. W sytuacji, gdy po zawarciu umowy o pracę pracownik podejmie pracę i ją wykonuje, a pracodawca godzi się na to, nie można mówić o pozorności i przeciwnie – pozorność występuje w przypadku nie realizowania przez pracownika czynności pracowniczych.

Sąd Okręgowy podkreślił, że analiza całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego i to zarówno osobowego, jak i rzeczowego wskazuje, że od dnia 06.11.2018r. tj. od dnia nawiązania stosunku pracy z płatnikiem składek do dnia 19.01.2019r. tj. od kiedy przeszła na zwolnienie lekarskie A. Ś. wykonywała obowiązki pracownicze na stanowisku specjalista ds. bhp – pracownik biurowy. Dlatego w ocenie Sądu I instancji za nieuzasadnione zatem uznać trzeba twierdzenia pozwanego organu rentowego, że umowa o pracę zawarta pomiędzy stronami nawiązana została dla pozorów tj. wyłącznie w celu uzyskania przez A. Ś. ochrony ubezpieczeniowej.

Przyjęcie, że w rozpoznawanej sprawie zachodziła pozorność uniemożliwiają zwłaszcza okoliczności, że A. Ś. przystąpiła do wykonywania czynności, polegających na przeprowadzaniu i nadzorowaniu szkoleń bhp pracowników zatrudnionych w zakładach pracy, które obsługiwała firma (...), tworzeniu dokumentów z zakresu bhp dla tych zakładów, monitorowaniu terminów szkoleń bhp, prowadzeniu rozmów z przedstawicielami zakładów współpracujących z (...) w sprawach szkoleń wstępnych i okresowych z dziedziny bhp zatrudnionych pracowników i innych dokumentów z dziedziny bhp, dostarczaniu do tych zakładów dokumentacji pracowniczej i dokumentacji związanej z bhp, przygotowanej przez firmę (...). Ubezpieczona wykonywała te czynności pod kierownictwem W. Ś. (1) Nie miała określonych konkretnych godzin pracy, ale często pracowała w godzinach wieczornych. Pracowała w biurze w R.. Wskazać należy również to, że pracodawca wypłacał A. Ś. ustalone w umowie o pracę wynagrodzenie. Nie można mówić o pozorności tam, gdzie po zawarciu umowy o pracę pracownik podjął pracę i ją wykonywał a pracodawca świadczenie to przyjmował.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że nie miał wątpliwości, że płatnik składek zdecydował się na zatrudnienie A. Ś. na stanowisku specjalisty ds. bhp – pracownika biurowego. Ubezpieczona posiadała bowiem odpowiednie wykształcenie. Ponadto niewątpliwie była osobą zaufaną bowiem jest siostrą W. Ś. (1).

Nie budziło również wątpliwości Sądu Okręgowego sam motyw zatrudnienia A. Ś. E. G., która była zatrudniona u płatnika na stanowisku starszego inspektora bhp przebywała bowiem od 24.07.2017r. do 10.12.2017r. na urlopie

macierzyńskim, od 11.12.2017r. do 22.07.2018r. na urlopie rodzicielskim, a następnie zdecydowała się na skorzystanie z urlopu wychowawczego.

Bez znaczenia w ocenie Sądu Okręgowego jest natomiast to, że A. Ś. przed zgłoszeniem do ubezpieczeń przez firmę (...) przebywała do 05.11.2018r. na zwolnieniu lekarskim. Odwołująca podejmując pracę w (...) przedstawiła bowiem zaświadczenie lekarskie o zdolności do pracy na stanowisku specjalisty ds. bhp – pracownika biurowego. Wobec powyższego w dniu zawarcia umowy o pracę była ona zdolna do pracy na ww. stanowisku.

Z osobowego i rzeczowego materiału dowodowego wynika bowiem niezbicie, że zatrudniona na stanowisku specjalisty ds. bhp – pracownika biurowego A. Ś. wykonywała nałożone na nią obowiązki. Nie można zatem podzielić – w ocenie Sądu Okręgowego - głosownego zarzutu organu rentowego, że umowa o pracę została zawarta jedynie dla pozoru celem uzyskania ochrony ubezpieczeniowej i jako taka jest nieważna. Faktycznie bowiem ubezpieczona świadczyła pracę na rzecz płatnika składek, a ten pracę tę przyjmował i wypłacał jej wynagrodzenie. Jednocześnie praca była świadczona pod kierownictwem płatnika składek zarówno co do miejsca, czasu świadczenia pracy jak i jej przedmiotu.

Reasumując, Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie A. Ś. jest uzasadnione.

W związku z powyższym Sąd I instancji w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, że A. Ś. z tytułu zatrudnienia w firmie (...) podlega ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 06.11.2018r.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 108 § 1 i 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800 ze zm.).

Apelację od powyższego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- 1) naruszenie przepisów postępowania, polegające na przekroczeniu zasady swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 233 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego przez dokonanie oceny dowodów w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego i z naruszeniem reguł logicznego rozumowania przez przyjęcie, że Odwołująca od dnia 06.11.2018 r. świadczyła pracę na rzecz Zainteresowanej W. Ś. (1) prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...),
- 2) naruszenie prawa procesowego – art. 227 kodeksu postępowania cywilnego poprzez nieprzeprowadzenie zawnioskowanych przez Organ rentowy dowodów z zeznań świadka N. S., z dokumentacji związanej z zawartymi przez Zainteresowaną W. Ś. (1) umowami o świadczenie usług (...) z M. B., prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Akademia (...), J. Ł., prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą P.H.U. J. Z., prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą P.H.U.,
- 3) naruszenie przepisów prawa materialnego art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 13 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ich niezastosowanie i przyjęcie, że odwołująca podlega jako pracownik u Zainteresowanej W. Ś. (1) ubezpieczeniom społecznym od dnia 06.11.2018 r.,
- 4) naruszenie przepisów prawa materialnego art. 83 § 1 Kodeksu cywilnego w związku z art. 300 Kodeksu pracy poprzez ich niezastosowanie i przyjęcie, iż pomimo nie wykazania przez Odwołującą okoliczności faktycznego wykonywania pracy sporna umowa zawarta pomiędzy Odwołującą a Zainteresowaną W. Ś. (1) nie jest pozorna.

Wskazując ww. zarzuty organ rentowy wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania,
2. przeprowadzenie dowodów wskazanych w punkcie 2 niniejszej apelacji,

3. zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odwołująca wniosła o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującej kosztów zastępstwa procesowego, wywołanego postępowaniem apelacyjnym, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego była bezzasadna i podlegała oddaleniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest oczywiście prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego, dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i w konsekwencji prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy. Prawidłowo także zastosował prawo materialne. Sąd Apelacyjny w całości podzielił ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania. Wobec niewątpliwego wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, nie widział też konieczności uzupełniania postępowania dowodowego.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych pracownik objęty jest obowiązkowymi ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym, zaś obowiązek ten powstaje od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku. Pracownika do ubezpieczeń społecznych zgłasza pracodawca, który jest płatnikiem składek. Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, czyli zatrudnioną przez pracodawcę.

Z kolei art. 22 § 1 kodeksu pracy stanowi, że przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Mając na uwadze treść przytoczonych przepisów, stwierdzić należy w przedmiotowej sprawie istota sporu sprowadzała się do ustalenia czy odwołująca A. Ś. w spornym okresie była pracownikiem i czy z tego tytułu podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym.

W orzecznictwie przyjmuje się, że jeżeli umowa o pracę została zawarta dla pozorów, nie może ona stanowić tytułu do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym, aby móc stwierdzić, że została zawarta pozorna umowa przy składaniu oświadczeń woli - przy podpisywaniu umowy - obie strony muszą mieć (mają) świadomość, że osoba określona w umowie, jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy. Oznacza to, że strony z góry zakładają, że nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wynikających z umowy. Innymi słowy, strony stwarzają pozór rzeczywistego dokonania czynności prawnej o określonej treści, podczas gdy tak naprawdę nie chcą wywołać żadnych skutków prawnych lub też wywołać inne, niż w pozornej czynności deklarują (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 04.02.2000 r., II UKN 362/99, OSNAPiUS 2001/13/449, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26.07.2012 r., I UK 27/12, LEX nr 1218584).

Stosunek pracy jest dobrowolnym stosunkiem prawnym o charakterze zobowiązaniowym, zachodzącym między dwoma podmiotami, z których jeden, zwany pracownikiem, obowiązany jest świadczyć osobiście i w sposób ciągły, powtarzający się, na rzecz i pod kierownictwem drugiego podmiotu, zwanego pracodawcą, pracę określonego rodzaju oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca zatrudniać pracownika za wynagrodzeniem (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07.10.2009 r., III PK 38/2009, LEX nr 560867). Cechą wyróżniającą stosunek pracy (art. 22 § 1 k.p.), jest zatem wykonywanie pracy pod kierownictwem pracodawcy, a charakter i zakres tego podporządkowania w sytuacji, gdy stronami umowy o pracę są osoby sobie bliskie, nie może być różny od koniecznego

w relacjach między osobami obcymi, skoro ma świadczyć o nawiązaniu takiego rodzaju stosunku prawnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.03.2008 r., I PK 210/2007, LEX nr 1615034).

Mając powyższe na względzie, w ocenie Sądu Odwoławczego, wbrew stanowisku organu rentowego, na podstawie zgromadzonego przez Sąd Okręgowy materiału dowodowego, w szczególności w oparciu o zeznania odwołującej, płatnika składek oraz świadków J. Ł., J. S., M. G. (1) i K. K. – które Sąd Apelacyjny zarówno jak i Sąd Okręgowy uznał za miarodajne i rzetelne, można stwierdzić, że odwołująca A. Ś. wykonywała na rzecz płatnika składek pracę, zgodnie z zawartą w dniu 06.11.2018 r. umową o pracę na czas określony na stanowisku specjalisty BHP. Zawierając umowę o pracę odwołująca przedstawiła zaświadczenie lekarskie z dnia 06.11.2018r. stwierdzające jej zdolność do pracy na stanowisku specjalisty bhp – pracownika biurowego. Odwołująca odbyła szkolenie wstępne w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy w dniach 06.11-07.11.2018r. Odwołująca nie miała ustalonych godzin pracy, posiadała elastyczny czas pracy. Część obowiązków mogła wykonywać w godzinach wieczornych. W. Ś. (1) kontrolowała pracę odwołującej za pomocą systemu informatycznego (KSNXC system informatyczny do pracy zdalnej), na którym pracowały osoby zatrudnione w (...). W systemie tym mogła przejrzeć m.in. e-maile, które wysyłała odwołująca. Firma (...) zajmuje się prowadzeniem szkoleń z BHP, przeciwpożarowych, pierwszej pomocy, sprawami kadrowymi oraz dokumentacją (...). Firma (...) miała podpisane umowy o świadczenie usług w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy m.in. z zakładem (...) sp. j. w Z., Akademią (...) w S., PHU (...) w G., PHU (...) w S., PHU (...) w S., PHU (...) w L., (...) S.A. Stacja Paliw nr 1330 PHU (...). Pracując na stanowisku specjalisty ds. bhp – pracownika biurowego A. Ś. zajmowała się przeprowadzaniem i nadzorowaniem szkoleń BHP pracowników zatrudnionych w zakładach pracy, które obsługiwała firma (...) oraz tworzeniem dokumentów z zakresu BHP dla tych zakładów, a także monitorowaniem terminów szkoleń BHP. Przedstawiciele zakładów współpracujących z (...) kontaktowali się z odwołującą w sprawie szkoleń wstępnych i okresowych z dziedziny BHP zatrudnionych pracowników i innych dokumentów z dziedziny BHP. Odwołująca przywoziła do współpracujących firm dokumentację pracowniczą i dokumentację związaną z BHP, przygotowaną przez firmę (...). Ponadto z odwołującą kontaktowali się telefonicznie w sprawach służbowych pracownicy zatrudnieni w (...) we W.. To, że odwołująca świadczyła pracę na rzecz płatnika składek potwierdzili również przesłuchani w sprawie świadkowie m.in. J. Ł. zeznała, cyt. „Znam odwołującą ponieważ ja współpracuje z firmą (...) gdzie zatrudniona jest odwołująca”, „Pani Ania przywoziła mi dokumenty pracowników i moje oraz innych firm gdyż ja prowadzę biuro rachunkowe, firmy te również korzystają z usług firmy (...)” lub „Kilka razy odwołująca przywoziła do mnie dokumenty, było to pod koniec roku 2018. Wiedziałam, że jest pracownikiem firmy (...), ponadto telefonicznie rozmawialiśmy ze sobą”. Świadek J. S. również potwierdził, że odwołująca świadczyła pracę na rzecz płatnika składek, zeznał cyt. „Z panią Anią spotkałem się pod koniec roku 2018 r. ponieważ przygotowywałem dokumenty dla pani W. Ś. (1) i Pani Ania przyjechała po dokumenty do biura i również w styczniu przyjechała do mnie pani Ania”, świadek M. G. (1) na pytanie czy odwołująca pracowała u płatnika zeznał cyt. „(...) Wiem, że pracowała, ja spotkałem się z nią 2 albo 3 razy aby przekazać jej dokumenty na prośbę p. W., ona zajmowała się chyba BHP albo kadrami”.

Z przedłożonych przez odwołującą wydruków korespondencji e-mail za okres od 13.11.2018r. do 02.01.2019 r. wynika, że odwołująca kierowała do różnych firm oferty szkoleń BHP oraz firmy zwracały się o przeprowadzenie takich szkoleń. Tak np. w dniu 13.11.2018 r. A. J. ze spółki A2R Finanse i Rachunkowość sp. z o.o. zwróciła się o przygotowanie szkolenia wstępnego dla M. P.. Po za tym odwołująca w dniu 9.11.2018 r. kontaktowała się mailowo z J. Z. ze Stacji Paliw (...) S.A. w zakresie szkolenia dla A. W.; w dniu 14.11.2018 r. z K. R. w zakresie nadesłania zaświadczeń (pierwsza pomoc); w dniu 15.11.2018r. ze Stacją Paliw (...) S.A. w zakresie uzupełnienia PESEL pracownika; w dniu 16.11.2018 r. z M. C. (dot. umowy zlecenia – kasjer - sprzedawca); w dniu 19.11.2018 r. z I. P. w zakresie informacji dotyczącej pracowników, który odbyli/bądź też nie szkolenie okresowe; w dniu 03.12.2018 r. z K. M. w zakresie szkolenia dla M. L.; w dniu 03.12.2018 r. z A. J. ze spółki A2R Finanse i Rachunkowość sp. z o.o. w zakresie dokumentów dot. szkoleń wstępnych dla M. M. P.; w dniu 10.12.2018 r. z (...) s.c. w zakresie informacji dotyczącej regulaminu pracy; w dniu 14.12.2018 r. z biuro taxi L. w zakresie szkoleń okresowych BHP dla I. M. i K. J., z Ż. O. w zakresie szkoleń dla pracowników, z L. J. w zakresie szkoleń dla A. S. (1) i K. W., w dniu 17.12.2018 r. biurem(...) L. w zakresie szkoleń BHP, z L. J. w zakresie szkoleń okresowych dla A. S. (2), w dniu 20.12.2018 r. Ż. O. zwrócił się o przygotowanie szkoleń

okresowych dla pracowników: W. M., M. G. (2), A. G., L. S., A. N., J. W., P. H., B. R., J. F. i D. Z., a w dniu 2.01.2019 r. M. W. zwróciła się o wskazanie terminu w jakim możliwe jest przeprowadzenie szkolenia dla pracowników Za-fferano.

Sąd Apelacyjny zaznacza, że w aktach ZUS są również oświadczenia złożone przez m.in. Akademii (...), P.H.U. (...), P.H.U. (...), Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe (...) B. W., (...) sp. j. (...) S.A., P.H.U. (...), w których to ww. oświadczyli, że A. Ś. wykonywała pracę na rzecz firmy (...). Sąd Apelacyjny podkreśla, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych na etapie postępowania przed Sądem I instancji nie wnioskował o uzupełnienie dokumentacji dotyczącej obsługi BHP firm świadczonej przez płatnika. Zachował bierność w tej sprawie. Na rozprawie w dniu 19.11.2020 r. pełnomocnik ZUS nie zgłosił nowych wniosków dowodowych. Nie można też zgodzić się z argumentacją organu rentowego co do nie przeprowadzenia zawnioskowanych w toku postępowania przez Sądem I instancji dowodów tj. dowodu z zeznań świadka N. S., w szczególności że reprezentowany ZUS pełnomocnik nie podniósł takiego zarzutu przed zamknięciem rozprawy przed Sądem Okręgowym, nie doszło zatem do naruszenia art. 227 k.p.c.

Jednocześnie wskazać należy, że zgodnie z art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Skoro pozornosc oświadczenia woli należy do sfery faktów, to na tym, kto się na ową wadę powołuje spoczywa ciężar dowodu, że strony złożyły pozorne oświadczenia. Co do zasady ciężar dowodu spornej okoliczności spoczywał, więc na organie rentowym, zwłaszcza, że w toku postępowania odwołująca A. Ś. przedstawiła dowody świadczące o rzeczywistym świadczeniu przez nią pracy na rzecz pracodawcy (dokumenty, w tym wydruki ze skrzynki elektronicznej e-mail, zeznania świadków). Zatem to na organie rentowym spoczywa ciężar wykazania, że przedmiotowa umowa o pracę ma charakter pozorny. Organ rentowy nie zdołał wykazać, że sporna umowa o pracę była pozorna.

Jednocześnie zaznaczyć należy, że A. Ś. widnieje na listach plac sporządzonych przez płatnika, m.in. za listopad i grudzień 2018r. oraz styczeń 2019r. Płatnik składek przekazywał odwołującej wynagrodzenie na rachunek bankowy. Raz jeszcze podkreślić należy, że nie można mówić o pozornosci tam, gdzie po zawarciu umowy o pracę pracownik podjął pracę i ją wykonywał a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie budzi wątpliwości Sądu Apelacyjnego, że płatnik składek zdecydował się na zatrudnienie A. Ś. na stanowisku specjalisty ds. BHP – pracownika biurowego, gdyż ubezpieczona posiadała odpowiednie wykształcenie. Nie budzi również wątpliwości Sądu Apelacyjnego sam motyw zatrudnienia A. Ś., gdyż została zatrudniona w miejsce E. G., która przebywała od 24.07.2017r. do 10.12.2017r. na urlopie macierzyńskim, od 11.12.2017r. do 22.07.2018r. na urlopie rodzicielskim, a następnie zdecydowała się na skorzystanie z urlopu wychowawczego.

Zwrócić uwagę również należy, że odwołująca w momencie zawarcia umowy o pracę w dniu 06.11.2018 r. nie wiedziała że jest w ciąży, gdyż dopiero podczas pobytu w Szpitalu (...) w P. w dniu 13.11.2018r. na skutek wykonania zabiegu biopsji po raz pierwszy dowiedziała się, że może być w ciąży. Cięża została natomiast potwierdzona w dniu 27.11.2018r., zatem zawierając umowę o pracę z 06.11.2018r. odwołująca nie wiedziała, że jest w ciąży. Twierdzenia odwołującej w tym zakresie całkowicie pokrywają się z przedłożoną przez nią dokumentacją medyczną.

Na marginesie Sąd Apelacyjny zaznacza, że okoliczności towarzyszące podjęciu zatrudnienia przez odwołującą, w szczególności fakt bycia w ciąży, nie powinny mieć decydującej doniosłości dla oceny ważności umowy o pracę z 06.11.2018 r. Odwołująca przedstawiła zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do podjęcia zatrudnienia u płatnika składek na stanowisku specjalisty ds. BHP – pracownik biurowy. Z kolei obowiązujące przepisy kodeksu pracy nie zawierają ograniczeń w zakresie zawierania umów o pracę w kobietą w ciąży.

Dodać też wypada, że okoliczność iż odwołująca w okresie od 01.03.2016r. do 31.12.2016r. pracowała w Przedsiębiorstwie Handlowo-Usługowym (...) w S. na stanowisku kierownika punktu P. w pełnym wymiarze czasu pracy i od 01.12.2017r. ponownie podjęła zatrudnienie w Przedsiębiorstwie Handlowo-Usługowym (...) w S. na stanowisku kierownika punktu P. w pełnym wymiarze czasu pracy pozostają bez znaczenia, dla ustalenia ważności stosunku pracy odwołującej z płatnikiem składek oraz obowiązków pracowniczych wykonywanych przez odwołującą na rzecz firmy (...) – bowiem jak wynika z przedstawionych przez odwołującą dowodów, rzeczywiście podjęła i wykonywała pracę na rzecz płatnika składek. Okoliczność, że pracę na rzecz płatnika składek (np. wysyłanie e-maili,

rozmowy telefoniczne) mogła wykonywać w godzinach pracy w Przedsiębiorstwie Handlowo-Usługowym (...) w S. jest nieistotna, bowiem świadczy jedynie o nielojalnym zachowaniu odwołującej wobec tego pracodawcy, natomiast nie przekreśla faktu świadczenia pracy na rzecz płatnika składek tj. firmy (...).

Odwołująca, w ocenie Sądu odwoławczego wykazała w niniejszym postępowaniu, że realizowała obowiązki pracownicze u płatnika składek wynikające z umowy o pracę i konsekwentnie, stale, systematycznie oraz w sposób ciągły wykonywała pracę podporządkowaną pracodawcy, a pracodawca sprawował nad nią nadzór kierowniczy oraz odbierał wykonaną przez odwołującą pracę. Odwołująca nie miała ustalonych godzin pracy, posiadała elastyczny czas pracy. Część obowiązków mogła wykonywać w godzinach wieczornych. Zdarzało się też, że odwołująca świadczyła pracę w biurze w R.. Odwołująca miała telefon służbowy, laptopa i samochód. W (...) wykorzystywany był system informatyczny KSNXC, dzięki któremu możliwe było wykonywanie pracy zdalnie. W. Ś. (1) kontrolowała pracę odwołującej za pomocą systemu informatycznego, na którym pracowały osoby zatrudnione w (...), w systemie tym mogła przejrzeć m.in. e-maile, które wysyłała odwołująca.

Przy ocenie zgromadzonego materiału dowodowego (w tym zeznań odwołującej, płatnika składek i świadków), wbrew twierdzeniom apelującego organu rentowego, Sąd Okręgowy nie naruszył granic swobodnej oceny dowodów określonej w art. 233 § 1 k.p.c., albowiem ich wiarygodność i moc ocenił według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, a zatem z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności. Zważyć należy, że wykazanie, iż Sąd I instancji naruszył art. 233 § 1 k.p.c., co mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, nie może być ograniczone do odmiennej interpretacji dowodów zebranych w sprawie, przy jednoczesnym zaniechaniu wykazania, iż ocena przyjęta za podstawę rozstrzygnięcia przekracza granicę swobodnej oceny dowodów, którą wyznaczają czynniki logiczny i ustawowy, zasady doświadczenia życiowego, aktualny stan wiedzy, stan świadomości prawnej i dominujących poglądów na sądowe stosowanie prawa. Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu na podstawie tego materiału dowodowego dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona.

Przenosząc powyższe ogólne rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, w ocenie Sądu Apelacyjnego, bezzasadny był zarzut organu rentowego dotyczący naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., a sprowadzający się w istocie do tego, że organ rentowy wskazał jedynie, iż w jego ocenie z przeprowadzonych dowodów Sąd I instancji wyciągnął wnioski niezgodne z ich ustaleniami.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego powyższe stanowisko organu rentowego nie zasługiwało na aprobatę. Sąd w pełni podzielił stanowisko Sądu I instancji, który uznał że A. Ś. rzeczywiście świadczyła pracę na rzecz płatnika składek na podstawie umowy o pracę od dnia 06.11.2018 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy był w ocenie sądu wystarczający do wydania merytorycznego rozstrzygnięcia, albowiem zeznania odwołującej, płatnika składek i świadków w pełni obrazują na czym polegała praca odwołującej oraz w jakich okolicznościach została zatrudniona.

Umowa o pracę zawarta pomiędzy odwołującą a płatnikiem składek ma wszystkie niezbędne elementy konstytuujące stosunek pracy na mocy art. 22 § 1 k.p., a strony umowę tę faktycznie realizowały. Odwołująca świadczyła pracę osobiście w sposób ciągły, zgodnie z poleceniem płatnika składek, co do czasu, miejsca i sposobu świadczenia pracy, a pracodawca pracę tę przyjmował i był obowiązany do zapłaty wynagrodzenia.

Z uwagi na powyższe, za chybiony Sąd Apelacyjny uznał zarzut organu rentowego w zakresie pozorności zawarcia umowy. W licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego dotyczących umów o pracę jako podstawy podlegania

ubezpieceniom społecznym podkreślano, iż umowa o pracę jest zawarta dla pozorów (art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p.), a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Nie można zatem przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca tę pracę przyjmował (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 04.08.2005r., II UK 321/04, OSNP 2006 nr 11-12, poz. 190 i z dnia 19.10.2007r., II UK 56/07, LEX nr 376433).

Strona odwołująca, w ocenie Sądu Odwoławczego wykazała w niniejszym postępowaniu, że realizowała obowiązki pracownicze u płatnika składek wynikające z umowy o pracę i konsekwentnie, stale, systematycznie oraz w sposób ciągły wykonywała pracę podporządkowaną pracodawcy, a pracodawca sprawował nad nią nadzór kierowniczy oraz odbierał wykonaną przez odwołującą pracę.

W związku z powyższym niezasadne okazały się również zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego art. 6 ust.1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 13 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Odwołująca rzeczywiście świadczyła pracę na rzecz płatnika składek i tym samym w sprawie zostały spełnione przesłanki określone w art. 8 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, co oznacza, że zostały spełnione warunki do objęcia jej ubezpieczeniem, jako osoby pracującej/zatrudnionej u płatnika składek. Z uwagi na powyższe rozważania, zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie można zatem w przedmiotowej sprawie stwierdzić także naruszenia przepisów prawa materialnego.

Argumenty przedstawione przez organ rentowy w treści apelacji, nie podważyły w żaden sposób zasadności stanowiska Sądu I instancji. Uznając zarzuty apelującego organu rentowego za niezasadnione, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił wniesioną apelację.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie. Mając powyższe na względzie, tytułem zwrotu kosztów procesu (kosztów zastępstwa procesowego) zasądzono od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującej kwotę 240 zł – punkt 2 sentencji wyroku.

sędzia Marta Sawińska